

Delavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 5.20, za pol leta K 2.60, za četrt leta K 1.30. Posamezna številka 10 vin. Naročnina za Nemčijo za celo leto 5 mark, za Ameriko 2 dolarja. Pošiljatelj na uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 6, prvo nadstr.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati z enostolpnimi petimi vrsticami se zaračunavajo in sicer: pri enkratni objavi po 18 vin., pri trikratni po 16 vin., pri šestkratni po 14 vin., pri celoletnih objavah po 12 vin. za vsakokr. — Za razne izjave itd. stane peti vrstica 24 vin. — Reklam. so poštn. ine proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Skrb za naraščaj.

Ko gospodari na frontah smrt, po-habljenost in ginevanje, je istočasno pri-zadeto ljudstvo doma ter je ovirano v svo-jem stremljenju po izravnavi vojn. posledic. Vojna še ni končana, a vendar se kažejo njene strahotne posledice v vojujočih se državah. Zato ni nič čudnega, da je po-stalo vprašanje o krepkem zarodu po vseh teh državah najbolj pereče. To vprašanje se bavi s tem, kako nadomestiti milijonske človeške žrtve svetovne vojne. Vlade obračajo svojo pozornost zlasti onim od-redbam, ki so pripravne, da podžgo za-konske ljudi k večji plodovitosti.

Umrljivost dojenčkov in zanemarje-nje nedorastle mladine, so žalostna po-sledica, ki se pridružuje k že obstoječim okoliščinam, kakor pomanjkanje živeža itd. V zadnjih letih se je pojavilo skoraj povsod nazadovanje porodov. Da se pre-preči nadaljno padanje porodov, to je naj-večja skrb sociologov. Ali kako naj se to izvede, to je ono težko vprašanje. Na Francoskem so priporočali sociologi že davno pred vojno večjo plodovitost, ali dosegli niso niti najmanjšega uspeha. Ali bo v drugih državah kaj drugače? Plodo-vitost ni nagon, ki se pojavi kar na po-velje, temveč odvisna je od socialnih raz-mer. V deželah z nizko kulturno stopnjo se ljudje bolj množe, a zato je tudi umrlji-vost velika; v deželah z višjo kulturo je plodovitost manjša, a obenem tudi umr-ljivost.

V dunajskem občinskem svetu se je 18. p. m. razpravljalo o umrljivosti do-jenčkov v Avstriji, kjer je baje v celi Ev-ropi najvišje. Pri enem milijonu dojenčkov jih umrje 200.000 na leto. In kaj se je v okom temu storilo? Ustanovilo se je par prodajalen mleka za te revčke z več ali manj posrečenem izidom, izdalo par kart za dovoljenje do tega, ki ga uboge matere

s težko določenimi denarji zmorejo. Vse to pa ima znamenje neke »dobrodelne« naprave, milostne »ponižanosti« dam in »žrtvovanja« — ne pa izvedbo socialne dolžnosti in samoposebi umevne vršitve za človeško celokupnost v korist vzdrže-vanja in pospeševanja njega naraščaja — najmanj pa je to pečat humanitete.

Vse to pa je še pred vojno močno vznemirjalo podjetniške kroge in socialne politike. Vojna je to vznemirjenje seveda še pomnožila, kar jasno kaže razprava v pruskem deželnem zboru. Govorniki raz-nih strank so naenkrat odkrili svojo so-cialno vest. Priporočali so kot najboljši sredstvo za omejitev porodov uspešno varstvo za matere in dojenke. Prav tako važne so se jim zdele boljše stanovanjske razmere in pa takšne razmere za delav-stvo, da bo v stanu plačevati boljša sta-novanja. Dalje so izjavljali, da priznava vlada popolnoma veliko važnost večjega varstva za matere in dojenke. Glavni vzrok padanja porodov pa vidijo v popol-noma izpremenjenem pojmovanju zakona in otroškega blagoslova, ker smatrajo za-konski ljudje otroke za neugodno breme.

Vsi ti govorniki se pa niso dotaknili varstvenih vzrokov teh pojavov, šele so-cialnodemokratični govornik Hirsch je go-voril v tem oziru. Hirsch je dejal, da je korenina tega zla v gospodarskih raz-merah. Dohodki prebivalstva so se res povišali v zadnjih desetletjih, a podražili so se obenem tudi vsi življenjski pogoji. Pri delavskem razredu vpliva močno tudi vedno večji obseg ženskega dela. Skrbeti je toraj treba za to, da se poviša zaslužek mož, potem ne bo treba delati ženam in opravljale bodo lahko svoj poklic, dolo-čen jim od narave. Ker je pa prav gotovo izključeno, da se omeji žensko delo, zato je treba več socialne politike, nadziranja stanovanj, varstvo dojenčkov, strogo

nadziranje družin, ki sprejemajo otroke na rejo, pomoč nosečim ženam itd. Pri ženah i zprimožnih krogov igra veliko vlogo pri omejitvi porodov komodnost in napredujoča nenravnost.

Dojenček potrebuje poleg mleka tudi primerno vzgojo in skrbnost, svetlobo in zrak. Škandalozna in nezdrava stanova-nja po zanemarjenih ljudskih kasarnah pa podavijo morda še več otročičev, kot pa samo pomanjkanje materinega in drugega mleka. Pomanjkanje v preživljanju pri no-sečih delavkah ter težko delo v indu-strijskih podjetjih, pa občutno vpliva pri razvoju otrok v materinem telesu. Ko gi-ženah iz premožnih krogov igra veliko izmoggavajo svoje moči, ginevajo in pe-šajo tudi otroci doma.

Večji otroci so pa še manj pod nad-zorstvom kot sploh. Oče na bojišču ali pa pri 12-urnem delu, mati istotako, ali pri delu, ali pa pol dne izven doma, ko leta za živili krog prodajalen in ure in ure čaka, da dobi ono bore malo živeža za hrano. Nerazumljiva modrost z zapretjem šol in poldnevnim poukom je tudi v zvezi, da šoloobvezna mladina pohajkuje in v teh važnih časih čas zapravlja.

Ne upoštevajoč nedostatke že pri večji mladini, ki se izprija vsled pomanj-kanja nadzorstva po stariših in svoje zdravje kviri na vse mogoče načine, pri-dejo policijske odredbe posebno pri šol-skih, osobito pri lačnih, koje število ni majhno, do neveljave, istotako tudi poli-cijski zapor in sodne obravnave. Tukaj je na mestu samo: la koto utolažiti in deco v njenem prostem času spraviti korporativno pod nadzorstvo! Pa ne kot za kazni ali omejenosti v njih prostosti, temveč kot v ljubkem občevarju z njimi. Teh par na-prav pa ne zadostuje. Brezplačna jed šol-skih otrok in njih oskrbovanje je korist-

LISTEK.

Arsiero in Asiago.

Prodiranje v Italijo, kakor kaže, krepko napreduje. Skupina, ki se bojuje severno od Asiaga, prodira na prostoru cestama, ki vodita iz Gallia, odnosno Man-drielle proti kolenu, ki ga napravi reka Brenta med Valstagno in Primolano. Ospedaletto leži že levo zadaj te skupine. Tudi napadi, ki so naperjeni proti visoki planoti na obeh straneh Monte Novegno, in ki so bili uvedeni z osvojitvijo Monte Priafora, so v sredo napredovali s preko-račenjem Posine južno od Arsiera.

Arsiero je malo utrjeno mestoce s približno 3000 prebivalci in leži v bli-žini izliva Posine v Astiko. Južno od do-line Posine ima močno trdnjavsko črto, koje najvišji vrhovi so Monte Forni Alti (blizu naše meje, vzhodno od Cossabella, ki je v naši posesti), Colle di Como (1249 m), Monte Cogolo (1653 m), Monte No-vegno (1532 m) in Campo de Stubaldo (južno od Arsiera ob izlivu Posine). Gor-

ski greben, iznad katerega se dvigajo ti vrhovi, tvori južni rob planote, ki se ime-nuje Sette Comuni in na jugu tega grebe-na prehaja v beneško ravnino. Arsiero, veže s tovarniškim mestecem Schio, ki leži proti jugu odtod, 19 kilometrov dolga ozkotirna železnica. Schio šteje nekaj nad 12.000 prebivalcev in ima precej znatno stekleno industrijo in pa predilnice in tkal-nice volne, ki so last tvrdke Rossi. Schio veže 32 kilometrov dolga železnica z ju-gozapadno odtod ležečo Vicenzo. Med Schiom in Vicenzo je ob železnici še me-stece Tiene, ki šteje 7400 prebivalcev.

Kot kraj je Arsiero brez pomena. Va-žen pa je v stratežnem kot prvovrstna zapora vseh vpadalnih črt v gornji Italiji, ki vodijo iz doline Posine, s Col de Laghi in z Monte Fermone doli v dolino Astico.

Mesto Asiago je glavno mesto ita-lijske province. Šteje kakih 2000 prebi-valcev in leži severovzhodno Arsiera in znatno višje kot Arsiero, namreč 999 m visoko, nekako sredi planote Sette Co-muni, 40 km vzhodno od Folgarije in 20 km od avstrijske meje. Nad mestom se dviga star, romantičen grad. Asiago je

znan po živinskih sejmihi. Tudi trgovina s tobakom je zelo razširjena. Asiago je končna postaja železnice, ki pelje iz Be-netk čez Vincenzo, Schio in Arsiero proti Tirolski, in je zato stratežno največjega pomena. Mesto je bilo obdano z dvema skupinama obrambnih utrd, ki so bile na-pravljene deloma na okoliških višinah, 4 km proč od Asiaga.

Severno in vzhodno Asiaga stoje pre-cej visoki hribi, tako M. Longara (1615 m), M. Meletta (1827 m) in tik ob Brenti Sasso Rosso (1198 m). Dolina Brente (Suganska dolina) je tu globoko zasekana v gorovje, ki na vzhodnem bregu reke dosega tudi višino od 1200 do 1800 m. Asiago je zve-zano s Schiom oz. Tiene z ozkotirno že-leznico, ki pri Rochetti vodi po 145 m dolgem viaduktu preko 70 metrov globoke Astiške doline in se pri Cogollu izpremi-nja v zobatokolesno železnico, da more na planoto Sette Comuni, kjer gre dalje do Asiaga kot navadna železnica. — Pre-bivalci teh »Sedmerih občin« so nemške-ga pokolenja, a večinoma poitalijanjeni.

nejše nego tisoč paragrafov; le tako ravnanje uspešno odvrne otroke od preteče propalosti, ko vojna indirektno grozi ravno nižjim slojem.

Dejstvo dokazuje, da ako je kje kaj dobre volje in eneržije, se da lahko in uspešno storiti mnogo. Ko se deluje v korist vseh naprav, naj se ne prezre, da je tudi tu temelj naprave, koje sad bo obilo obrodil. Pravilno vzgojevanje mladine in reševanje ubogih otrok je naloga, preko katere se ne sme. Dokler pa otrok strada in trpi pomanjkanje, do tedaj so pa paragrafi in odredbe, kakor žarek v vodo.

Visokost podpor Unije rudarjev od njenega početka.

Te dni je Unija rudarjev objavila v svojem glasilu »Glück auf« zanimive podatke, o svojem 13letnem delovanju. Objavljene številke povedo več, kot se da napisati s peresom. Vodstvo Unije povdarja, da je bilo kljub slabim razmeram, v katerih deluje že od svojega početka, vendar le mogoče z ustrajnim delom ustvariti vsaj kolikor toliko vzdržljive razmere za rudarje. Doseglo se je zboljšane delovne in mezdnje pogoje. Zavarovanje proti nezgodam in pri bratovskih skladnicah se je v mnogem oziru zboljšalo. Reformo splošnega rudniškega zakonika, vpeljavo jamskih inšpekcij, po v zato izvoljenih rudarjih, je važna pridobitev za rudarje, ki se nikakor ne sme podcenjevati. Poleg tega pa Unija skrbi za svoje člane tudi v tem, da jih materijalno podpira, ter jim preskrbuje izobraževalna sredstva, kakor: strokovni list, brezplačno porabo društvene knjižnice, brezplačno pravno varstvo, v vseh glede mezdnih, delovnih in zavarovalnih spornih slučajev.

Člani Unije dobijo: bolniško podporo do 24 K 50 h v enem letu. Brezposelno podporo po dobi članstva 1 K 60 v do 1 K 85 v. dnevno skozi 48 dni v letu. Potno podporo izven revirja 1 K dnevno. V slučaju selitve iz enega revirja v drugega, vsaj enotedensko brezposelno podporo. Posmrtnine se izplača po dobi članstva do 85 kron.

Podpora v slučaju stavke: samci 1 K 40 v., oženjeni 1 K 80 v. na dan poleg tedenske doklade za otroke pod 14 letom.

Unija rudarjev je na vseh imenovanih podporah izplačala od l. 1903. do l. 1915. sledeče podpore:

Bolniške podpore	K	406.929.24
Brezposelne podpore	«	111.541.60
Stavkine podpore	«	253.486.03
Posmrtnine	«	133.380.00
Potne podpore	«	8.637.05
Pravovarstvo	«	87.268.62
Izobrazba	«	70.539.67

Skupaj K 1.071.782.21

Nad en milijon kron je Unija rudarjev od svojega početka izdala na podporah svojim članom. Pri skromnem prispevku 40 v. na teden, dokazujejo nenavadne številke moč in delo centralne organizacije rudarjev, veliko več kakor dolgi članki. Želeti bi bilo le, da bi rudarji razmišljali o tem, kaj bi Unija za rudarje še lahko storila, če bi vsi rudarji postali nje člani.

Svetovna vojna.

Že dolgo pričakovani napad ruskih jugozapadnih armad se je sedaj pričel in se je razvil na Besarabsko-volinjski fronti. Na celi fronti med Prutom in kolonom Stira se je razvnela velika bitka. Pri Okni se vrši ljut boj za posest najsprednejših pozicij. Severozapadno od

Tarnopola se je Rusom posrečilo za nekaj časa vdreti v nekatere točke avstrijske fronte, protinapad jih je vrgel zopet ven. Na obeh straneh Kozlova zapadno od Tarnopola so se ponesrečili ruski napadi pred avstrijskimi ovirami, enako pri Novem Aleksinjecu in severozapadno od Dubna. Tudi pri Sapanovu in pri Oljki se vrše silni boji.

Ena največjih bitk sedanje vojne se je razvila na 350 km dolgi fronti, kjer divjajo strahoviti boji. Rusi so z vso močjo svoje reorganizirane armade napadli avstrijske čete. V odseku med Prutom in Dnjestrom koncentrirajo sovražnik svoje navale na avstrijske pozicije pri Okni, južno Dnestra, tik ob Besarabski meji. Po večdnevem ljutem borjenju so se avstrijske čete umaknile na tem delu fronte iz popolnoma razstreljenih pozicij za par km nazaj, odločene zadržati na novi črti vse nadaljne sovražne navale. V Volinju skušajo ruske armade udariti na trdnjavo Luck; zagnale so se na avstrijsko fronto, ki poteka tu ob Ikvi čez Dubno in Oljko na Stir, zlasti pri Sapanovu ter v prostoru med Mlinovem in Oljko. Tu postaja bitka od ure do ure ljutejša in Rusi ženejo v boj vedno nove in jačše čete. Na več mestih je prišlo mestoma do boja na nož. Zapadno Treimbolve so se ponesrečili sovražni napadi že v zapornem ognju topov. Ljuti boji so se vršili pri Tarnopolu. Rusom se je pač posrečilo vdreti, v nekatere avstrijske pozicije, toda ko se je zmračilo so bili po srditem borjenju povsodi zmagovito odbiti.

Rusi napadajo na okroglo 400 kilometrov dolgi bojni črti; njih napadalni oddelki morajo šteti, če obsegajo le pet črt, najmanj 2 milijona pešcev.

Že več tednov je bilo opaziti na tkzv. južni ruski fronti veliko gibanje čet in v sami Besarabiji so Rusi koncentrirali 800.000 mož, katere je car nedavno inšpiciral. Rusi so izvršili v zadnjem času tudi več taktičnih manevrov, ki bi naj bili naše armadno vodstvo premotili. Tako so izpraznili besarabske obmejne vasi in zapustili so celo Novosjelico, hoteč zapegljati naše čete, da te kraje zasedejo. Vse te taktične poteze so bile seveda brezuspešne. Po rumunskih poročilih se nahaja ruski generalni štab v Hotinu v Besarabiji.

Italijanski listi še vedno niso povedali, da sta vzeta Arsiero in Asiago. Neko uradno poročilo trdi celo, da so bili avstrijski sunki odbiti. »Corriere della sera« meni v nekem članku, da je vrhovno poveljstvo morda iz strateških vzrokov preložilo glavno obrambno pozicijo za Arsiero in Asiago. — V »Züricher Post« se izvaja s posebne vojaške strani, da morajo Italijani sedaj vse svoje moči, kar jih imajo na razpolago, uporabiti v to, da odbijejo sunek z boka, ki njihove zveze učinkovito ogroža. Da bi se ta sunek pariral z ofenzivo ob Soči, to bi bilo prenevaren manever. Iz tega sledi, da najbrže ni pričakovati velikih italijanskih napadov v doglednem času.

Na južnozapadni fronti se razvijajo ljuti boji. Italijani so poslali v boj svoje sveže južno Posine in vzhodno Arsiera in Asiaga zbrane čete, da bi zabranili avstrijskim četam vstop v dolino. Že naprej se je moralo računati na odpor Italijanov v tem trenutku. Nenadno prebitje dvojne črte italijanskih fortov ni dalo sovražniku časa, da bi postavil zadostno pomožnih sil na neposredno ogrožen prostor. Radi tega se je moral odločiti za težko žrtev, da je prepustil Arsiero in Asiago, da ne potegne še več svojih sil v poraz, ki je bil neizogiben. Na pomoč došle čete so koncentrirane na prostoru v ozadju in sedaj

treba prebiti tudi ta odpor, predno se Italijanom posreči, da razvrste svoje čete popolnoma. S tem se začenja druga nič manj pomembna faza južnotirolske bitke.

Uspehi, ki so jih dosegli Francozi med Dauaumont in Vaux, pred vsem pa njih vedno besnejši napadi, povzročajo, da so pričeli francoski vojaški kritiki črnogledo prerokovati. General Berteau je pisal: sedanji boji pri Verdunu uvajajo veliko nemško prodiranje v treh odsekih: pri Ypernu, v Champagni in pri Verdunu.

»Agence Havas« opozarja na silne napore v preteklem tednu, ki jih ni več mogoče prekositi. Očividno je, da je vrhunec bitke pri Verdunu dosežen. Nemci so spravili delovanje artiljerije na najvišjo dosežno stopinjo. Utrdbo Damloup, ki so jo Nemci 3. t. m. popoldne zavzeli, je dal general Castelnau začetkom maja postaviti. Takrat so trdili francoski kritiki strokovnjaki, da je ta utrdba nepremagljiva. Sedaj je tudi ona padla.

Ob angleški fronti in ob Masi se vrše ljuti boji. Pred par dnevi so zavzeli württembergški polki v naskoku višinski hrbet pri Zillebeku, jugovzhodno od Ypersa, in za njimi ležeče angleške pozicije. Vjeli so enega lahko ranjenega generala, enega polkovnika in 13 drugih častnikov ter 350 neranjenih in 168 ranjenih Angležev. Število vjetih je majhno, ker je imel branitelj posebno težke in krvave izgube in so poleg tega deli posadke zbežali iz pozicije ter jih je mogel samo ogenj doseči. Protinapadi, ki so jih izvršili po noči, so bili zavrnjeni. Severno od Arrasa in v okolici Alberta traja artiljerijski boj.

Balkansko bojišče je neizpremenjeno. Na nemški fronti nobenih posebnih dogodkov. — Bolgari so zasedli fort Phecapetra. Postaja Demir Hisar je sedaj od Grkov in Bolgarov skupno zasedena. Ena stotnija Bolgarov stoji tam. Grška garnizija še ni bila odpoklicana. V odseku Gjevgeji-Dorjan se vrše mali boji. — V Rumuniji je položaj še vedno resen. — Crainescu piše v »Universulu«: Težišče vojnega položaja je še vedno pred Verdunom. Grška in Rumunija sta še vedno bombi, ki bosta enkrat razpočili in v tej vojni napravili še veliko zmešnjavo. To stoji, da Rumunija poseže v vojno. Ali bomo mi posegli ali bomo napadeni, toda vojne se ne ubranimo. Zato mora Rumunija biti čuječa. — Ententa grozi Grški in pravi, da naj ne pozabi, da je njegova dobrohotna nevtralnost samo mršava odškodnina, ker ni izpolnil svoje dolžnosti po pogodbi s Srbijo, in za to odškodnino je ententa dala gotovo število prijateljskih obljub. Če pa v dvojestranski pogodbi ena stranka prelomi pogodbo, je druga stranka že sama po sebi oproščena svoje dajatve.

Grška bo vložila protest proti postopanju generala Sarraila, ki je proklamiral v Solunu ter v zasedenem makedonskem ozemlju obsedno stanje in ki se je polastil vseh javnih naprav všteti železnice, sodišče, državno pravništvo, plinarno, električno in vodovod.

Turki so pričeli v celi Armeniji s protiofenzivo. Rusi že poročajo, da so zapustili važne kraje južno od Erzeruma. Turki napadajo tudi pri Haiburtu in Bitlisu.

Dne 31. maja popoldne se je razvila velika pomorska bitka v severnem morju med nemškim in angleškim vojnim brodom. To je bil prvi spopad nemških pomorskih bojnih sil z enim glavnih delov angleške sile. Sicer še ni natančnejših vesti, vendar se že zdaj da pregledati, da je nemška mornarica dosegla velik in lep

uspeh. Izgube sovražnikov so velikanske. Od nemških podmorskih čolnov so bili potopljeni: Italijanski parnik »Marterso« (3607 ton) dne 27. maja, angleški parniki »Boron Tweedmouth«, »Julia Park« in »Soutgarth«, »Elmgerowe« (3018 ton) in »Salmonpool« (4900 ton). Po neoporečnem opazovanju je bila nadalje cela vrsta angleških vojn. ladij od artiljerije nemških ladij in vsled napada nemških torp. flotilj med dnevno bitko in ponoči močno poškodovana.

Angleška admiraliteta razglasa uradno: V pomorski bitki so se potopile te-le ladje našega brodogoja: »Queen Mary«, »Indefatible«, »Invincible«, »Defence«, »Black-Prince«, »Turbulent«, »Tipperary«, »Fortune«, »Sparrowhawk«, »Ardent«. Druge ladje še pogrešamo.

Domači pregled.

Pregledovanje letnikov 1897—1866. C. kr. domobransko ministrstvo je odredilo, da pridejo k pregledovanju po pozivnem razglasu »O« tudi oni črnovojniki, ki so bili od 18. aprila 1916 pa do sedanjega zopetnega pregledovanja pri naknadnem pregledovanju in so bili spoznani za nesposobne.

Podaljšanje oprostitve do 30. junija vojaške službe oproščenih poljedelcev. Vojni minister je na prošnjo poljedelskega ministrstva odredil podaljšanje oprostitve vsaj do 30. junija vojaške službe oproščenih poljedelcev, voditeljev poljedelskih gospodarstev in poljedelskih uradnikov do 30. septembra t. l.

Za reveže ni usmiljenja. Med raznimi hišnimi posestniki se dobe taki, ki brez vzroka odpovedujejo stanovanja revežem z otroki. Sicer so taki neusmiljeneži redki, a tudi ti delajo povsod sramoto. Znano je več slučajev, da so hišni posestniki vrgli na cesto revne družine, ki so redno plačevale stanarino, le za to, ker imajo reveži več otrok in ker lahko oddajo stanovanje dražje beguncem. To je brezobzirnost in brezčutnost, ki se ne more dovolj obsojati. Ko odidejo begunci, bodo hišni posestniki zopet navezani na domačine. Begunci, ki so premožni in dražje stanovanja, se morajo naseliti kjerkoli hočejo, domačini pa so navezani na kraje, kjer imajo svoj zaslužek, otroke v šolah in svoj pravi dom. Begunci plačajo vsako stanarino, domačini pa morajo na kmete ali celo »stanujejo« kar na travniku pod milim nebom! Pristojne oblasti naj se za te nezno-sne razmere ztnimajo ter naj v interesu delavnih ubožnih rodbin napravijo končno red! Gotovo se nam smilijo tudi begunci, žrtve vojne. Toda zaradi njih ne smejo biti domačini brez strehe.

Iz Jesenic. Tukajšnja kovinarska organizacija je sklicala v nedeljo društveni sestanek, ki je bil za sedanjí čas zelo dobro obiskan. Namen sestanka je bil, da se konstatira, kdo se zanima za organizatorično delo in kakšna je v teh izrednih časih smisel med članstvom na splošno. Opazilo pa se je veselo dejstvo, da je bilo navzočega precejšnje število mladega delavstva. To je prav! Mladenič poleg moža, roko v roki za svojo stanovsko organizacijo, ki jo je treba okrepiti in doseči vsaj ono število članstva pred vojno. Po vojni se bo zahtevalo velikih in popolnih ljudi. — Društveno knjižnico je odbor nanovo izpopolnil z najboljšimi knjigami. Sodrugi, segajte marljivo po njih, ker dobra knjiga je najzvestejši prijatelj! — Ponesrečila se je v tovarni delavka Ivana Iskra. Zgrabil jo je stroj za roko ter jo zlo-mil. Pripeljali so jo v tovarniško bolnico.

Za nemške državljane. Glasom sporočila ces. nemške vlade morajo oni nem-

ški državljani črnovojniki letnika 1917 (rojstno leto 1897), ki so sposobni za vojno, a niso bili izvežbani nemudoma odriniti v Nemčijo ter se zglasti pri prvem okrajnem vojaškem poveljništvu, ki ga dosežejo. Črnovojniki, ki se odpravljajo v Nemčijo, dobe v Ljubljani pojasnila in podpore za vožnje pri konzularnem agentu nemške države g. Otonu Windeisu, Kongresni trg šte. 8.

Koze. Od 21. do 27. maja je zbolelo v Galiciji 160, v Bukovini 5 in drugod v Avstriji 45 oseb za kozami. Zboleli so med drugimi: Na Dunaju 1, v Gradcu 3 osebe.

Konec šolskega leta na srednjih šolah. Naučni minister je odredil, da naj se na srednjih šolah, dekliških licejih, moških in ženskih učiteljskih ter na trgovskih in navtičnih šolah, na katerih naj bi se po obstoječih predpisih zaključil pouk 6. julija t. l., zaključi že v sredo 28. junija in tudi razdele izpričevala. Na ljudskih šolah ostane za sedaj v veljavi zaključek šolskega leta ob normalnih rokih in tudi semkaj spadajoče oprostitve šolskega pouka.

Ponesrečil se je v Idriji rudar Tomaž Hočev ar. V ponedeljek zjutraj so šli 200 metrov globoko pod zemljo, in Hočev ar je prvi začel s svedrom vrtati v kamenje. Najbrž je kaka patrona ostala še od sobote v rovu, in Hočev ar je z ostrino zadel na vžigalno ploščo. Grozen pok je nastal, leteče kamenje je takoj ubilo Hočev arja, kake štiri tovariše pa poškodovalo. Zapušča vdovo in devet otrok, od katerih je eden preskrbljen.

Državni poslanec Grafenauer obsojen. Celovški in graški listi javljajo: Sodišče c. in kr. armadnega poveljstva nanaša: Državni in bivši deželni poslanec Franc Grafenauer, posestnik in izdelovatelj orgelj na Brdu pri Sv. Mohorju, je bil z razsodbo armadnega poveljstva z dne 26. maja 1916, G. Z. K 395/16/61, zaradi hudodelstva motenja javnega reda po § 65 a in b k. z. obsojen na pet let težke in poostrene ječe. Pristojno poveljstvo je potrdilo to sodbo, ki je torej pravnomočna.

Okrajne komisije za podelitev podpor. Upravno sodišče je razsodilo, da morajo okrajne komisije za podelitev podpor svoje določbe utemeljevati.

Prosti dnevi za vojake. V kolikor dopušča služba, sta binkoštna nedelja 11. junija ter praznik Rešnjega Telesa 22. junija za vse katoliške vojake prosta dneva.

Kmečki strah se je pojavil v župnijah Gornja Ponikva in Galicija blizu Celja. Neznane živali delajo po njivah in vinaradih mnogo škode. Sodi se, da so zdvijane svinje. Ker prihaja »strah« vedno le ponoči, se ga še ni posrečilo zasačiti. Kmetje imajo mnogo škode.

V Mariboru je zboroval v nedeljo tkzv. Volksrat za Spodnje Štajersko, ki je sklenil, da se mora nemški velikončni program do pičice izvesti in je izjavil, da je dolžnost vseh nemških poslancev se tega programa najstrožje držati.

Velikovaradinski bolniški škandal. Pred sodiščem v Velikem Varadinu na Ogrskem se je v ponedeljek začela obravnava proti nekaterim osebam, ki so prevzele dajanje hrane v vojaških bolnicah, pa so pri tem goljufale. Obtožen je Aladar Strasser, ki daje za bolnice v Velikem Varadinu že deset let hrano in je pri tem zaslužil veliko premoženje. Obtožena je tudi njegova žena, ki je hodila po bolnicah in službujočemu osebju naročala, kako morajo bolne in ranjene vojake pri jedi in pijači prikrajševati. Sodelovala sta pri teh sleparijah tudi bolniški nadzornik Vogel in manipulacijski uradnik Schunka.

Kancelist Sos pa se je dal podkupiti, da je o vsem tem molčal. Kako se je goljufalo, se vidi že iz tega, da so bolnikom belili jedi z lojem, mesto z mastjo.

Svetovni pregled.

V nemškem državnem zboru so te dni jako zanimive razprave. Najprej se je govorilo o cenzuri, glede katere so bile izrečene od različnih strani pritožbe in se je zlasti zahtevalo, naj bo časopisju dovoljeno razpravljati o eventualnih pogojih miru. Socijalni demokratje so pri tej priliki tudi obsojali aneksijske tendence. Državni kancelar je pojasnil, zakaj je javno ožigosal vsakovrstne mahinacije proti njegovi osebi, s katero agitacijo je bila Nemčija oškodovana. Dalje se je bavil z morebitnimi mirovnimi posredovanji prezidenta Wilsona. Izjavil je, da Nemčija ne bo pripustila pritiska, ki naj bi jo pripravil ob uspehu njenih zmag in da je ves nemški narod z brez-pomembnimi izjemami edin v trdni volji, premagati svoje sovražnike.

Mnenje ameriškega poslanika v Berlinu o miru. Govoreč z nekim časnikarjem je rekel ameriški poslanik v Berlinu, M. Gerard: »Slej, kakor prej sodim, da je dobro upanje na mir in da smo od miru oddaljeni samo še nekaj mesecev. Prezident Wilson ima predvsem splošno človeški interes na obnovitvi miru. Če se bo Wilson omejil na sprejetje mirovnih predlogov obeh vojskujočih se strank, ali če bo pritisnil na vojskujoče se države, se danes še ne more presoditi. Sicer sem prepričan, da se zgode v najbližjih tednih še veliki vojaški dogodki. Vsled teh bo nagnenje za mir pri vojskujočih se vladah znatno narastel.

Smrt lorda Kitchnerja. Višji poveljnik velikega brodogoja javlja, da mora na svoje obžalovanje naznaniti, da je bila vojna ladja »Hampshire«, ki je s Kitchnerjem in njegovim štabom na krovu bila na potu v Rusijo, v zadnji noči zapadno Orkney-otokov vsled mine ali vsled torpeda potopljena. Morje je bilo jako viharno, dasi so bili storjeni vsi mogoči koraki zaradi hitre pomoči, se je bati, da je malo umanja, da je kdo ostal pri življenju. — Kitchener je bil irskega pokolenja. Rojen je bil 24. junija 1850 v Crotter House. V državno službo je vstopil leta 1871. Leta 1882. je prišel v Egipt. Odlikoval se je v raznih bojih in je postal leta 1892. vrhovni poveljnik egiptovske armade.

Novi laški ministri. »Avanti« poroča: V Salandrov kabinet bodo vstopili klerikalec Meda, radikalec Alesio, socialist Bernini in giolitijanec Schanzer. — Cenzura teh imen ni prečrtala.

Pogajanja z Irci. Državni tajnik notranjih zadev Samuel je odpotoval na Irsko. Tudi Edvard Carson je odpotoval na Irsko, da se pogaja z zastopniki Ulstra.

Fellerjev blagodišeči, osvežujoči, bolečine hladeči fluid iz rastlinskih esenc z znamko

„ELSA-FLUID“

odpravi glavobol.

12 steklenic franko 6 K. Lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elzatrž št. 334 (Hrvaško). Nad 100.000 zahvalnih pisem in zdravniških priporočil. VIII. a

Portugalski vojni stroški. Portugalski finančni minister Costa ceni portugalske vojne stroške na eno milijardo frankov. Priprave same so že stale 200 milijonov. V kratkem bo Portugalska najela na Angleškem posojilo.

Nemčija in Ogrska. Med Nemčijo in Ogrsko je glasom „Berliner Tagblattu“ sklenjen dogovor, o katerem poroča imenovani list sledeče: Kvečjemu v treh tednih se začne na Ogrskem žetev in od tega časa bo mogla Ogrska poljubno mnogo žita dajati Nemčiji. Za žetev na Ogrskem potrebne delavske sile bodo zagotovljene tako, da pošlje Nemčija 100.000 ruskih vjetnikov na Ogrsko, ki bi se po končani žetvi zopet vrnil na Nemško.

Amerika in Japonska sta se pogodili. „Kölnische Zeitung“ poroča iz Kodanja, da javlja ruski uradni brzojav iz Tokija: Pogajanja med Ameriko in Japonsko o izpremembi ameriškega naseljevalnega zakona so se končale z ugodnim uspehom.

Umrli je v Carigradu divizijski general Šukri-paša, znan iz balkanske vojne kot branitelj Drinopolja (Odrin).

Eksplodizija v rumunski municijski tovarni V Cotrozeulu na Rumunskem se je vnovič zgodila v municijski tovarni eksplozija. Škoda je velika. Detonacija je bila tako močna, da je razbila vsa stekla na oknih kraljeve palače. Da bi se pri kakih morebitnih novih eksplozijah ne zgodile večje nesreče, so izpaaznili vse bližnje hiše. Kako je eksplozija nastala, še ni dognano. Govori se da sta dve neznanici osebi vrgli bombe na streho. Trideset poškodovanih oseb so prenesli v bolnico. Službujoči oficir si je tako pretresel možgane, da je zblaznel.

Obsedno stanje v Solunu. Reuter poroča 4. junija iz Soluna: Zavezniki so zasedli v soboto brzojavne urade in glaoni carinski urad ter ukrenili v okolici vse potrebno, da preprečijo možnost odpora. Zapovednika polirije in orežništva sta bila suspendirana in proglašeno je bilo obsedno stanje.

Napad na Roosevelta. V Kanzaš City so napravili na čast Rooseveltu obhod, med katerim je nekdo vrgel nož proti vozu prejšnjega predsednika, ne da bi koga ranil.

Ogroženi Sueški prekop. Generalni poštni mojster naznanja, da od 2. junija dalje poštni parniki Oriental Steamship kompanije ne vozijo več skozi Sueški prekop, marveč krog Rta v Avstralijo.

Podporni sklad.

XX. izkaz.

Urbanc Josip, Ljubljana, K 5.—; pet sodrugov v vojaški suknji po 20 vin. je K 1.—; skupaj K 6.—; prej izkazanih K 1808.93, skupaj torej K 1814.93

Prispevke sprejema sodružica Alojzija Štebijeja, Ljubljana, Franca Jožefa cesta 5.

Izdajatelj Ivan Mlinar.

Odgovorni urednik Viktor Zore.

Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Občno konsumno društvo v Idriji

r. z. z. o. z.

išče posloводство

(ravnatelj.)

Plača po dogovoru. Prošnje je vložiti do 20. junija t.l.

Mama, daj Sida medu,

ki je najcenejša in najboljša jed s kruhom. Ceneno, izborna, okusno hrano največje vrednosti je **Sida med** napravljenega umetnega medu vas bo presenetila. Dobiva se v vseh prodajalnah „Konsumnega društva za Ljubljano in okolico“. Centrala v Spodnji Šiški, Kolodvorska cesta 56. V Ljubljani: Sodna ulica št. 4, Bohoričeva ulica 12, Krakovski nasip 10, na Glincah pri Ljubljani, v Rožni dolini pri Ljubljani, Tržič na Gorenjskem, Jesenice na Gorenjskem, Sava-Fužine na Gorenjskem, Koroška Bela na Gorenjskem.

En zavojček velja 35 vinarjev.

OKRAJNA BOLNIŠKA BLAGAJNA V ZAGORJU OB SAVI.

Pisarna: V poslopju Občnega konsumnega društva I. nadstropje. — Uradne ure so od 8. do 12. ure dop. in od 2. do 5. ure pop. Ob nedeljah in praznikih se ne uraduje.

Zdravnik blagajne.	Ordinira dopoldne.	Z a čl a n e :
Dr. Tomo Zarnik v Zagorju.	od 9. do 11. ure	V občinah: Zagorje, Kotedrež, Aržiše, St. Lambert in Kolovrat
Dr. Ivan Premrov, Gradec pri Litiji	od 8. do pol 12. ure	V sodnem okraju Litija, izvzemši člane iz predilnice
Dr. Karol Wisinger, v predilnici v Gradcu pri Litiji	od 8. do 9. ure	Za člane iz predilnice v Gradcu pri Litiji
Dr. Rudolf Repič, Št. Vid pri Zatični	od 9. do 11. ure	V sodnem okraju Višnjagora

Člani iz občin Zagorje, Kotedrež, Aržiše, St. Lambert in Kolovrat, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika. Člani iz predilnice se izkažejo pri zdravniku s svojo izkaznico. Vsi ostali člani iz sodnih okrajev Litija in Višnjagora, se morajo pri zdravniku izkazati z nakaznico, izgotovljeno od njih delodajalca. Stroškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list, se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. S pritožbami se je obračati na načelnika blagajne.

Načelstvo.

Učiteljska tiskarna

LJUBLJANA, Frančiškanska ulica št. 6.
registrirana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejše plakate in vabila za shode in veselice.

Letne zaključke

Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, muzikalij itd.

Stereotipija. Litografija.

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani.

Pisarna: Turjaški trg št. 4, prvo nadstropje. Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne. Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta.

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanovanje
	dopol.	popol.	
Dr. Košenina Peter splošno zdravljenje	1/211—1/21		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Breskvar Viktor	1.—3. pop.		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Bock Emil očesne in ušesne bol.	10—12	2—3	Frančišk. ul. št. 4. pritličje
Dr. Kraigher Alojzij	1.—3. pop.		Poljanska cesta 18/I.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglasnico); brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih. Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih lekarnah. Bolniščnina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne. S pritožbami se je obračati do načelnika okrajne bolniške blagajne.

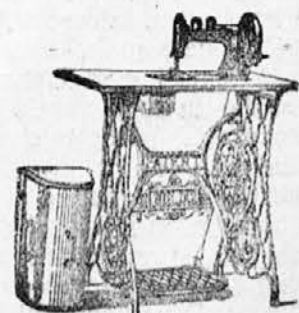
Načelstvo.

Ivan Jax in sin,

Ljubljana Dunajska cesta 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev
in stroje za pletenje
(Strickmaschinen)
za rodbino in obrt.
Pisalni stroji Adler.

Vozna kolesa.
Ceniki se dobe za-
stonj in franko.